

ΕΚΘΕΣΕΙΣ
ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ ΤΩΝ ΚΕΝΤΡΩΝ ΕΡΕΥΝΗΣ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ
ΚΑΤΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 1972

Α'.

ΣΥΝΟΠΤΙΚΟΝ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

**περί τῆς ἐν τῷ Κέντρῳ Συντάξεως τοῦ Ἱστορικοῦ Λεξικοῦ
τῆς Νέας Ἑλληνικῆς Γλώσσης συντελεσθείσης ἐργασίας
κατὰ τὸ ἔτος 1972**

Α'. Σύνταξις τοῦ Λεξικοῦ.— Ἡ σύνταξις τοῦ Λεξικοῦ ἐγένετο ὑπὸ τοῦ Διευθυντοῦ καὶ ὑπὸ δύο μόνον Συντακτῶν, τοῦ κ. Στ. Μάνεση καὶ τοῦ κ. Ν. Κοντοσοπούλου. Τὸ μέχρι τοῦδε συντεταγμένον ὕλικόν θὰ καλύψῃ τὸ δεύτερον τεῦχος τοῦ τετάρτου τόμου, ὅπερ θὰ περιλάβῃ τὸ ἡμῖσι τοῦ γράμματος γ καὶ τὸ ἡμῖσι τοῦ γράμματος δ.

Ἐκ τοῦ δευτέρου ἡμιτόμου τοῦ τετάρτου τόμου ἔχον ἐκτυπωθῆ 9 τυπογραφικὰ καὶ ἡ ἐκτύπωσις συνεχίζεται, ἀλλὰ μὲ βραδὺν ρυθμόν, ἕνεκα ἐλλείψεως ἐπαρκoῦς καὶ εἰδικευμένου προσωπικοῦ.

Β'. Ἀποδελτίωσις - λημματογράφησις.— Ἡ ἀποδελτίωσις κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ὑπῆρξεν ἀποδοτικὴ ἕνεκα προσλήψεως ἰδιωτῶν ὡς ἀποδελτιωτῶν γλωσσικοῦ ὕλικου ἐκ Χειρογράφων τοῦ Κέντρου. Οὕτω, ἀπεδελτιώθησαν 41 Χειρογραφα, ἀριθμοῦντα 7.237 σελίδας γλωσσικοῦ ὕλικου ἐκ διαφόρων περιοχῶν τῆς Ἑλλάδος καὶ ἀποδώσαντα 100.000 δελτία. Τὸ ὕλικόν τοῦτο, λημματογραφηθὲν κατὰ μέγα μέρος, συνεχωνεύθη εἰς τὸ Ἀρχεῖον ὑπὸ τῆς δ/δος Θ. Μπόμ καὶ εἶναι πρόσφορον εἰς τὴν σύνταξιν καὶ τὴν ἔρευναν.

Ἐνεκα τοῦ μεγάλου ἀριθμοῦ (περίπου 100) τῶν πρὸς ἀποδελτίωσιν χειρογράφων γλωσσικοῦ ὕλικου, ἀλλὰ καὶ πολλῶν δημοσιευθεισῶν γλωσσικῶν πραγματειῶν, ὡς συνάγεται ἐκ τῆς καταρτισθείσης ὑπ' ἐμοῦ γλωσσικῆς βιβλιογραφίας, παρίσταται ἀνάγκη νὰ συνεχισθῆ καὶ κατὰ τὸ ἐπόμενον ἔτος, ἀνευ διακοπῆς, ἡ ἀποδελτίωσις ὑπὸ τῶν πρὸς τοῦτο ἐργαζομένων ἤδη ἐμπειρῶν ἀποδελτιωτῶν.

Γ'. Γλωσσικαὶ ἀποστολαί.— Κατὰ τὸ θέρους ἐπραγματοποιήθησαν πέντε μηνιαῖα ἀποστολαὶ πρὸς συλλογὴν γλωσσικοῦ ὕλικου, ἧτοι :

1) Ὁ Διευθυντῆς τοῦ Κέντρου κ. Δικαῖος Βαγιακάκος μετέβη εἰς τὸν τ.δ. Μαλευρίου τῆς ἐπαρχίας Γυθείου.

2) Ὁ Συντάκτης κ. Στ. Μάνεσης μετέβη εἰς τὴν νῆσον Ἰκαρίαν.

3) Ὁ Συντάκτης κ. Δ. Κρεκούκας εἰς Θεσσαλίαν.

4) Ὁ Συντάκτης κ. Ν. Κοντοσόπουλος εἰς Κρήτην.

5) Ὁ Συντάκτης κ. Τ. Γιοχάλας εἰς Ν. Εὐβοίαν καὶ τὴν νῆσον Ἄνδρον.

Τὸ συγκεντρωθὲν γλωσσικόν ὕλικόν ἀνέρχεται εἰς 1.700 σελίδας καλύπτον ὅλας τὰς ἐκδηλώσεις τοῦ βίου τῶν κατοίκων τῶν ἀνωτέρω περιοχῶν.

Δ'. Χειρογραφα.— Εἰς τὸ Κέντρον εἰσήχθησαν 40 ἐν ὄλῳ χειρογραφα, ἧτοι 5 ἐξ ἀποστολῆς τοῦ προσωπικοῦ τοῦ Κέντρου καὶ 35 ἐκ δωρεᾶς τῆς ἐν Ἀθήναις Γλωσσικῆς Ἑταιρείας.

Ε'. Ἀρχεῖον διαλεκτικῶν κειμένων.— Κατεγράφησαν διαλεκτικὰ κείμενα εἰς 3 μαγνητοταινίας. Οὕτω, εἰς τὸ Κέντρον ἀπόκεινται 108 ταινίαι διαλεκτικῶν κειμένων.

ΣΤ'. Λεξικογραφικὸν Δελτίον.— Ἐπερατώθη ἡ ἐκτύπωσις τοῦ 12ου τόμου.

Ζ'. Γλωσσικός Ἀτλας.— Συνεχίζεται ἡ προπαρασκευαστικὴ ἐργασία διὰ τὸν Γλωσσικὸν Ἀτλαντα τῆς Ἑλλάδος. Ἠλέγχθησαν ὑπὸ τοῦ διευθυντοῦ καὶ τοῦ συντάκτου κ. Ν. Κοντοσοπούλου 250 χειρόγραφα τοῦ Κέντρον καὶ ἐπεσημάνθησαν τὰ ἐν αὐτοῖς γλωσσικὰ φαινόμενα ἐκ τῶν περιφερειῶν Ἀνδρου, Ἀντιπάρου, Πάρου, Εἰβορίας, Σάμου, Χίου, Κρήτης, Σαμοθράκης, Μακεδονίας, Λακωνίας, Ἐπτανήσου, Θάσου, Λήμνου, Ἰμβρου, Μοσχονησίων, Χάλκης καὶ Ψαρῶν.

Η'. Βιβλιοθήκη.— Εἰς τὴν Βιβλιοθήκην τοῦ Κέντρον εἰσήχθησαν, εἴτε δι' ἀγορᾶς εἴτε ἐκ δωρεῶν 200 τόμοι βιβλίων, λεξικῶν καὶ περιοδικῶν.

Θ'. Μεταβολαὶ εἰς τὸ προσωπικόν.— Τὴν 20ὴν Ἰουνίου ἀνέλαβεν ὑπηρεσίαν ἡ διορισθεῖσα φιλόλογος δ/νίς Ἀναστασία Κατσίκη, τὴν δὲ 16ην Νοεμβρίου ἡ φιλόλογος δ/νίς Ἐλευθερία Γιακουμάκη.

Παρίσταται ἀνάγκη συμπληρώσεως 6 κενῶν θέσεων τοῦ Κέντρον. Ὁ ἔγκαιρος διορισμὸς νέων συντακτῶν θὰ δώσῃ τὴν δυνατότητα εἰς αὐτοὺς νὰ καταρτισθοῦν πληρέστερον πλησίον τῶν παλαιότερων συντακτῶν καὶ νὰ καταστοῦν ἱκανοὶ διὰ τὸ μέλλον συντάκται καὶ συνεχιστῶν τοῦ ἔργου, τὸ ὅποιον, ὡς ἐκ τῆς φύσεως αὐτοῦ, ἐνέχει πολλὰς δυσκολίας.

Ι'. Συμμετοχὴ εἰς Συνέδρια.— 1) Ὁ Διευθυντὴς τοῦ Κέντρον κ. Δ. Βαριακάκος μετέσχεν ὡς πρόεδρος τῆς Ἑλληνικῆς αντιπροσωπείας εἰς τὸ 2ον Συνέδριον τοῦ Ὄργανισμοῦ Ἠνωμένων Ἑθνῶν εἰς Λονδίνον ἀπὸ 10 - 30 Μαΐου, τὸ ὅποιον ὡς θέμα εἶχε τὴν τυποποίησιν τῆς γραφῆς τῶν γεωγραφικῶν ὀνομάτων καὶ τὴν ὀνοματοθέτησιν τῆς Σελήνης.

2) Ὁ ἴδιος μετέσχε τοῦ 11ου Διεθνοῦς Συνεδρίου Ὄνομάτων καὶ Τοπωνυμίων εἰς τὴν Σόφειαν ἀπὸ 28ης Ἰουνίου ἕως 5ης Ἰουλίου, ὅπου προέβη καὶ εἰς σχετικὴν ἀνακοίνωσιν, ἔχουσαν ὡς θέμα: «*Ἡ λέξις νῆσος εἰς τὸν σχηματισμὸν τοπωνυμίων ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Ὀμήρου μέχρι σήμερον*».

3) Ὁ ἴδιος, προσκεκλημένος τῆς «Ἐταιρείας τῶν Ἑλλήνων τοῦ Λονδίνου», μετέβη εἰς Λονδίνον καὶ ἔκαμεν ἔναρξιν τῶν ὁμιλιῶν τῆς Ἐταιρείας ἔχων ὡς θέμα: «*Ἑλλην - Ἑλλάς. Ἐπισκόπησις τῆς ἱστορίας τῶν Ἑθνικῶν τούτων ὀνομάτων*».

4) Ὁ Συντάκτης τοῦ Κέντρον κ. Τίτος Γιοχάλας, ὡς ἀπεσταλμένος τοῦ Ἰδρύματος Μελετῶν Χερσονήσου τοῦ Αἴμου, ἔλαβε μέρος εἰς τὸ πρῶτον Διεθνὲς Ἰλλυρολογικὸν Συνέδριον εἰς Τίρανα ἀπὸ 15ης ἕως 20ης Σεπτεμβρίου.

5) Ὁ ἴδιος μετέσχεν ἐπίσης εἰς τὸ Διεθνὲς Ἀλβανολογικὸν Colloquium εἰς Innsbruck Ἀυστρίας ἀπὸ 28ης Σεπτεμβρίου ἕως 3ης Ὀκτωβρίου, ἔνθα προέβη εἰς ἀνακοινώσεις, ἔχούσας τοὺς τίτλους: 1) *Gli studi albanologici in Grecia* (Αἰ Ἀλβανολογικαὶ Σπουδαὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα). 2) *Griechische Orts- und Familiennamen der italoalbanischen Gemeinden Siziliens* (Ἑλληνικὰ ἐπώνυμα καὶ τοπωνύμια τῶν ἰταλοαλβανικῶν κοινοτήτων τῆς Σικελίας).

ΙΑ'. Λοιπὴ ἐργασία.— Ὑπὸ τῆς Θεοδ. Μπόμ ἐγένετο ἡ συγχώνεσις τοῦ λημματογραφηθέντος ὕλικου εἰς τὸ Ἀρχεῖον τοῦ Κέντρον, καταγραφὴ τῶν διαλεκτικῶν διὰ τὸν Γλωσσικὸν Ἀτλαντα στοιχείων εἰς εἰδικὰ δι' ἕκαστον χειρόγραφον δελτία.

Τοῦ ὄλικοῦ τοῦ Κέντρου ἐγένετο χρῆσις, κατόπιν ἀδείας τῆς Ἀκαδημίας, ὑπὸ διαφόρων ἐπισημόνων Ἑλλήνων καὶ ξένων.

Τοιαύτη ὑπῆρξε κατὰ τὸ λήγον ἔτος ἡ συντελεσθεῖσα ἐργασία διὰ τοῦ ὀλιγαριθμοῦ προσωπικοῦ.

Ἐλπίζομεν, ἀφ' ἑνὸς μὲν εἰς τὴν πλήρωσιν τῶν 6 κενῶν θέσεων διὰ φιλόλογον, καταγομένον ἐκ διαλεκτικῶν περιοχῶν τῆς Ἑλλάδος, ἀφ' ἑτέρου δὲ εἰς τὴν συνέχισιν τῆς ἐργασίας ἀποδελτιώσεως ὑπὸ τῶν ἤδη ἐργαζομένων ἀποδελτιωτῶν, ἵνα δυνηθῶμεν κατὰ τὸ προσεχὲς νὰ παρουσιάσωμεν περισσότερην ἐργασίαν.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 11ῃ Δεκεμβρίου 1972

Μετὰ τιμῆς καὶ σεβασμοῦ

Δ. Β. Βαγιακάκος

Β'.

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΕΚΘΕΣΙΣ

τῶν πεπραγμένων τοῦ Κέντρου Ἐρεῦνης τῆς Ἑλληνικῆς Λαογραφίας κατὰ τὸ ἔτος 1972.

Τὸ ἐν τῷ Κέντρῳ Ἐρεῦνης τῆς Ἑλληνικῆς Λαογραφίας ἐπιτελεσθὲν ἔργον κατὰ τὸ λήξαν ἔτος 1972 ὑπῆρξε, γενικῶς θεωρούμενον, ἱκανοποιητικόν, παρὰ τὸ ὅτι ἡ ἐν αὐτῷ ἐργασία ἐγένετο μὲ ἡλαττωμένας δυνάμεις. Ἐκ τοῦ προσωπικοῦ τοῦ Κέντρου ἡ συντάκτρια δ. Ἄννα Παπαμιχαήλ ἀνεχώρησε τὴν 21ην Μαρτίου εἰς Ἀγγλίαν δι' εὐρύτερας σπουδᾶς, ἡ γραφεὺς δ. Εὐφροσύνη Καλαβρουζιώτου ἀπεσπίασθη ἐπὶ τετράμηνον εἰς τὸ Κέντρον Ἐκδόσεως Ἔργων Ἑλλήνων Συγγραφέων, ἡ δὲ γραφεὺς δ. Ἀλίκη Γιαννοπούλου ἔλαβε μηνιαίαν ἀναρρωτικὴν ἀδειαν. Κατὰ μῆνα Αὐγούστου ἀνέλαβον ὑπηρεσίαν αἱ διορισθεῖσαι ὡς συντάκτριαι φιλόλογοι κ.κ. Μιράντα Τερζοπούλου - Παπαγεωργίου καὶ Ἑλένη Ψυχογιῶ - Ἰωαννίδη, ἐξ ὧν ἡ τελευταία ἐργάζεται ἔκτοτε μὲ μειωμένον κατὰ δύο ὥρας ὡράριον λόγῳ γαλουχίας, τὴν δὲ 23ην Νοεμβρίου ὀρκισθεὶς ἀνέλαβε τὰ καθήκοντά του ὡς διευθυντῆς ὁ κ. Στέφανος Ἡμελλος, συντάκτης μέχρι τότε τοῦ Κέντρου.

Ἐπιτελεσθὲν ἔργον :

Α'. Εἰσαγωγή λαογραφικῆς ὕλης.— Εἰς τὸ Κέντρον εἰσῆχθησαν :

1. 67 λαογραφικαὶ συλλογαὶ (χειρόγραφοι ἢ δακτυλογραφημένοι) ἐκ σελίδων συνολικῶς 6782. Ἐκ τῶν συλλογῶν τούτων 21 ἀπεστάλησαν ὑπὸ ἐκπαιδευτικῶν, 38 ὑπὸ τοῦ Μητροπολίτου Κορινθίας, 1 ὑπὸ τοῦ Κέντρου Ἐπιστημ. Ἐρευνῶν Κύπρου, αἱ δὲ λοιπαὶ 7 κατηρτίσθησαν ὑπὸ τῶν συντακτῶν τοῦ Κέντρου κ.κ. Ἀγγέλου Δευτεραίου (1) καὶ Γεωργίου Αἰκατερινίδου (3), ὡς καὶ τοῦ συντάκτου μουσικοῦ κ. Γεωργίου Ἀμαρριανάκη (3).

Σημειωτέον ὅτι μετὰ τὴν ὑποβολὴν τῶν πεπραγμένων τοῦ ἔτους 1971 εἰσῆχθησαν 40 συλλογαὶ ἐκ 2080 σελίδων.

2. 1191 ἠχογραφῆσεις μουσικῆς δημοτικῶν τραγουδιῶν καὶ λαϊκῶν χορῶν. Ἐκ τῶν ἠχογραφῆσεων τούτων αἱ 935 προέρχονται ἐκ συντακτῶν τοῦ Κέντρου, αἱ δὲ λοιπαὶ ἐκ προσφορᾶς προσώπων ἐνδιαφερομένων διὰ τὴν δημοτικὴν μουσικὴν.

3. 729 δίσκοι (εἰς διπλοῦν) ἰδίᾳ λαϊκῆς μουσικῆς, κατατεθέντες εἰς τὸ Κέντρον ὑπὸ διαφόρων παραγωγῶν μέσῳ τοῦ ἐργοστασίου τῆς Ἑλληνικῆς Φωνογραφικῆς Ἐταιρείας («Κολούμπια»).